

SODOBNE DRUŽBE
(15. januar 2008)

NATANČNO PREBERITE NAVODILA !

1. Pri izpolnjevanju listov za odgovore uporabljajte **svinčnik**.
2. Na listu za odgovore označite različico vprašalnika, na katerega odgovarjate, tako da **pri napisu »Različica vprašalnika« pobarvate A**.
3. **Označite vaš študijski status**. Izredni študenti in tisti, ki opravljate diferencialni izpit, pobarvajte krožec pred besedama »Izredni študent«. Vsi, ki imate status rednega študenta(-ke), pobarvajte krožec pred besedama »Redni študent«.
4. Vaše **odgovore na izpitna vprašanja vpišite** na mesta za odgovore od 1 do 20 na listu za odgovore, **tako da pobarvate krožec z ustrežno črko**. Pri vpisovanju odgovorov **upoštevajte navodila na listu za odgovore**.
5. Na vsako izpitno vprašanje je možen le en pravi odgovor. Pravilni odgovori na vprašanja prinesejo po dve točki. Napačni odgovori se ocenjujejo z negativnimi točkami (pol točke za vsak napačen odgovor).
6. Če pri posameznem vprašanju ne želite izbrati nobenega odgovora, označite **x**. Tako označen odgovor ne bo prinesel niti pozitivnih, niti negativnih točk.

1. I. Wallersteinovo pojmovanje modernega svetovnega sistema je bilo pogosto kritizirano zaradi

- A) pretiranega poudarjanja kulturne globalizacije in zanemarjanja ekonomske globalizacije
- B) ekonomskega determinizma*
- C) nezgodovinskega pristopa
- D) trditve, da se je moderni svetovni sistem izoblikoval šele po razpadu socialističnih sistemov v Evropi.

2. Tayloristična organizacija dela je povezana z

- A) visoko stopnjo fleksibilnosti pri zaposlovanju in organizaciji dela
- B) zmanjševanjem vloge države blaginje
- C) dekalifikacijo delovne sile*
- D) zmanjševanjem odtujitve (alienacije) od dela

3. Japonizacija (*Japanization*) pomeni

- A) naraščanje ekonomske moči japonske globalne diaspore
- B) širitev japonskih transnacionalnih gospodarskih družb po celem svetu, tudi v Zahodni Evropi in ZDA
- C) zavestno posnemanje japonskih menedžerskih praks v Evropi in ZDA*
- D) hitro krepitev japonske vojaške moči in ekspanzivnosti pred 2. svetovno vojno

4. Angleški izraz *denizens* označuje

- A) pripadnike najnižjih slojev v globalnih velemestih
- B) Portugalce v španskih kolonijah v Latinski Ameriki
- C) visokokvalificirane mednarodne migrante*
- D) zaposlene v neformalnem gospodarskem sektorju

5. Pojmovanje narodov kot namišljenih skupnosti (*imagined communities*) vključuje idejo, da

- A) so narodi le epifenomen razrednih delitev in razrednih konfliktov
- B) narodi dejansko obstajajo le tedaj, ko oz. če si ustvarijo samostojno državo
- C) so narodi in narodna identiteta le opij za ljudstvo
- D) član(-ica) naroda nikoli ne more poznati vseh pripadnikov svojega naroda*

6. Za postmoderne družbe naj bi bil/-a/-o značilen/-a/-o

- A) krepitev družbenih meja in statusnih hierarhij
- B) konec velikih zgodb (*meta-narratives*)*
- C) velika stabilnost individualnih in kolektivnih identitet

D) doživljanje dela kot ključne družbene vrednote

7. Pojem patriarhalni dogovor (*patriarchal bargain*) se nanaša na

- A) dogovor med moškimi v tradicionalnih družbah, da si z medsebojnim sodelovanjem zagotavljajo podrejenost žensk
- B) dogovor, po katerem moški ženskam zagotavljajo varnost, ženske pa se jim v zameno podrejujejo*
- C) dogovor med moškimi in ženskami v postmodernih družbah, po katerem so se moški odpovedali večini svojih privilegijev
- D) vse vrste ekonomskih stikov v tradicionalnih družbah

8. Beseda teror (*terror*) se je v zahodnoevropskem političnem besednjaku pojavila

- A) v času Francoske revolucije*
- B) ob Oktobrski revoluciji v Rusiji
- C) ob terorističnih akcijah islamskih džihadistov v Evropi in ZDA
- D) ob turških vdorih na ozemlje današnje Slovenije

9. Pojem kreolizacija je vsebinsko najbolj podoben pojmu

- A) kulturna homogenizacija
- B) kulturni imperializem
- C) ideologija
- D) kulturna hibridizacija*

10. Razlika med begunci (*refugees*) in razseljenimi osebami (*internally displaced persons*) je v tem, da so

- A) prvi migrirali zaradi zunanjih okoliščin, drugi pa zaradi notranjih, tj. osebnih razlogov
- B) prvi migrirali zaradi političnih razlogov, drugi pa zaradi ekonomskih
- C) prvi dejansko migrirali, drugi pa niso, vendar so izgubili svojo etnično identiteto
- D) prvi migrirali preko državnih meja, drugi pa ne*

11. Po Foucaultovih raziskavah se je intenzivna medikalizacija družb v zahodnem svetu začela

- A) v drugi polovici osemnajstega stoletja*
- B) v srednjeveških samostanih
- C) ob izbruhu pandemije aidsa
- D) po letu 2000

12. Angleška beseda »*globesity*« označuje

- A) zavest, da zaradi globalizacije vsi živimo v eni družbi
- B) družbeno neodgovorno delovanje transnacionalnih gospodarskih družb v ekonomsko manj razvitih državah
- C) naraščajočo kulturno homogenizacijo, ki jo neizogibno prinaša kulturna globalizacija
- D) širitev bolezni, povezanih z zahodnimi življenjskimi stili, v ekonomsko manj razvite dele sveta*

13. Kateri od naslednjih pojmov je bil eden od temeljev neomarksistične (npr. Adorno in Horkheimer) kritike potrošniške družbe?

- A) simulakrum
- B) brikolaž (*bricolage*)
- C) mcdonaldizacija
- D) lažne potrebe (*false needs*)*

14. Pojem socialni kapital se praviloma nanaša (npr. pri P. Bourdieuu) na

- A) formalne izobrazbene kvalifikacije posameznikov oz. posameznic
- B) kapital, ki je v državni lasti
- C) posameznikove/-čine družbene vezi, poznanstva in članstvo v klubih*
- D) usposobljenost posameznika/-ice za sociološko raziskovanje družbe

15. V središču trditve, da so različne ljudske igre (*games*) v zadnjih 150 letih doživele proces športizacije (*sportization*), je ideja, da

- A) so bile te igre kodificirane in standardizirane ter v tej obliki sprejete v večjem delu sveta*
- B) je večina športov, ki so danes priljubljeni v zahodnem svetu, nastala v Aziji
- C) se je v tem obdobju v športu vse bolj uveljavil amaterizem
- D) se je v tem obdobju postopoma zbrisala razlika med ljudskimi igrami in vrhunskim oz. profesionalnim športom

16. Ključna teza N. Eliasovega pojmovanja procesa civiliziranja (*civilization process*) je, da

- A) z globalizacijo postaja spopad civilizacij, zlasti zahodne in islamsko-konfucijske, vse bolj neizogiben
- B) zahodnoevropska civilizacija korenini v judovsko-krščanski tradiciji
- C) je samo zahodnoevropska kultura dosegla tako visoko kompleksnost, da jo lahko štejem za civilizacijo
- D) je v dolgem obdobju konsolidacije in centralizacije držav v Zahodni Evropi postajalo delovanje ljudi vse bolj kontrolirano in samodisciplinirano*

17. Za Durkheimovo pojmovanje religije je značilna ideja, da je

- A) religija opij za ljudstvo
- B) protestantska etika močno vplivala na nastanek zahodnoevropskega kapitalizma
- C) v temelju vsake religije razlikovanje med svetim in profanim (posvetnim)*
- D) religija opij ljudstva

18. Lojalnost etnični skupini, narodu ali religiji je eden od možnih odzivov na procese globalizacije. Drugi, povsem drugačen odziv na globalizacijo je

- A) etnični nacionalizem
- B) državljanski (civic) nacionalizem
- C) kozmopolitanizem*
- D) parohializem

19. Mnogi družboslovci povezujejo neželene trende na področju globalne izključenosti (*global exclusion*) predvsem s/z

- A) razpadom socialističnih režimov
- B) političnim totalitarizmom
- C) neoliberalnimi politikami*
- D) dekadentnimi načini življenja v ekonomsko najbolj razvitih družbah

20. M. Webrov pojem vrednotna racionalnost (*value rationality*) označuje

- A) uporabo razuma pri odločanju o tem, kateri cilji človeškega delovanja so dobri ali slabi in kako je zaželeno cilje mogoče uresničiti na najbolj učinkovit način*
- B) uporabo razuma pri doseganju tehnične učinkovitosti, tj. pri izbiri sredstev za najbolj učinkovito uresničitev kateregakoli cilja
- C) dejstvo, da so vse vrednote kulturno konstruirane in kulturno specifičnejše da zato ne morejo imeti univerzalne veljavnosti
- D) prepričanje, da je zahodnoevropska civilizacija superiorna v odnosu do vseh ostalih civilizacij, še posebej islamske